

RESUM
Reunió sobre la constitució de la taula de treball
sobre el Delta de la Tordera
23 novembre 2017
Arxiu Municipal Malgrat de Mar

Participants:

Ana Maria Castañeda Fraile (Demarcació de Costas en Catalunya)
Àngel Pous Barceló (Ajuntament Tordera)
Annelies Broekman (CREAF)
Carles Godini (Conca de la Tordera)
Carmen Ponsa Monge (Ajuntament Malgrat)
Ester Martinez (Ajuntament Malgrat)
Isabel Ortiz Vera (Ajuntament de Malgrat)
Joan Mercader Carbó (Ajuntament de Malgrat)
Joan Zaragoza Viver (Agència Catalana de l'Aigua)
Jofre Serret Balcart (Ajuntament de Malgrat)
Laia GòmezEspàrrrech (Ajuntament Malgrat)
Mireia Castellà Climent (Ajuntament Malgrat)
Núria Casajuana Vives (Ajuntament Malgrat)

Introducció a la Taula de Treball sobre el Delta de la Tordera

Des de l'Ajuntament de Malgrat de Mar, la Núria Casajuana ens explica que la iniciativa de constituir la taula de treball sobre el Delta de la Tordera neix del desig dels ajuntaments i actors de la conca de fomentar una planificació integrada, participada i capaç de fer front als reptes urgents del territori.

La primera reunió de la Taula es va organitzar al Juny 2017¹ on diferents actors van indicar que:

- La creació de la Taula és fonamental per tal de facilitar la participació de tots els actors als processos de presa de decisions que interessin el Delta.
- Cal involucrar un mapa d'actors ampli per tal que tothom estigui informat i capacitat per participar.

- Cal desenvolupar una diagnosi amb tota la informació rellevant i s'està elaborant un informe científic.
- S'ha de construir una visió conjunta, amb un alt grau d'acceptabilitat per tots els diferents actors sobre "quin Delta volem".
- Cal desenvolupar propostes que permetin harmonitzar les actuacions al territori i tenir en compte els impactes del canvi climàtic.

La primera reunió va permetre plantejar aquests i molts altres aspectes, entre d'ells la necessitat de constituir la taula d'una manera oficial i jurídicament correcta per tal de donar legitimitat a l'espai. De fet, la taula de treball sobre el Delta de la Tordera vol ser un espai de diàleg i deliberació on es poden trobar administracions, sectors econòmics, moviments socials i ciutadania en general amb l'objectiu de començar un procés de planificació i dibuix de polítiques enfocat a la recuperació del Delta i capaç de donar resposta a la necessitat de millorar els processos de gestió actualment en curs. La reunió vol: 1) donar compliment als objectius marcats a la primera reunió i començar amb el desenvolupament de la millor forma jurídica per tal que la taula sigui un òrgan de governança real, concret i viable i 2) presentar les eines que posa a disposició el projecte ISACC TorDelta per donar suport tècnic al procés.

El projecte ISACC TorDelta

Que li passa al Delta de la Tordera? El repte que segurament la majoria de ciutadans dels municipis del Delta tenen molt clar es el de l'erosió de les platges i la regeneració que suposa cada any per tal de permetre el desenvolupament de la temporada turística. No es igualment present en la opinió pública la resta de reptes al que s'enfronta el Delta, i de quina manera tots estan interrelacionats.

Per exemple, hi ha molta gent que creu que La Tordera sigui un riu subterrani, quan en realitat hauria de portar molta més aigua i tenir un regim de cabals ambientals que permeti el funcionament correcte de la hidrologia local i dels ecosistemes que hi viuen. La manca de cabals líquids implica també una manca de mobilització de sediments, tan necessaris per recuperar el litoral.

De manera similar, la gent no sempre és conscient del paper que tenen 1) els aqüífers (afectats per una sobreexplotació, salinització i contaminació), 2) el règim de pluges i les inundacions (molt necessàries però amb riscos per la població i les activitats econòmiques) 3) la salut dels ecosistemes (com ara la mort dels pins per la sequera i la invasió del escarabat *Tomicus*), i 4) les dinàmiques demogràfiques i la expansió urbanística sobre la situació del Delta. Tots aquests reptes derivats de com estem utilitzant el territori avui, es preveu que es tensionaran més en el futur, per efecte del canvi climàtic. Per això parlem de canvi global, que vol fer referència a tots aquests aspectes que s'han d'integrar en la anàlisi per l'adaptació.

Tots els reptes estan relacionats, doncs per salvar les nostres platges hem de parlar de molts temes i entendre molt bé com s'interrelaciona tot, per tal que hem de trobar una sèrie de propostes de millora que permetin aprofitar aquestes interrelacions de manera positiva.

Existeix a Catalunya molta legislació i s'han fet esforços de planificació per tal de donar eines i fomentar una gestió del territori sostenible i amb una visió de futur, com ara la Estratègia Catalana d'Adaptació al Canvi Climàticⁱⁱ (ESCACC) o els Plans d'Acció per l'Energia sostenible i el Clima (PAESCs)ⁱⁱⁱ desenvolupats a nivell municipal.

Un projecte de:

Amb el suport de:

Desafortunadament, es evident que els processos d'implementació d'aquests

programes no arriben als objectius de manera satisfactòria i els reptes mes importants no es aconsegueixen adreçar. Per tal de superar aquesta situació sabem que hem de millorar la manera en que es desenvolupen i s'implementen les solucions, innovant la governança i implicant de manera activa a la gent per tal que tothom tingui clar el seu paper i s'aprofiti al màxim el coneixement disponible.

En aquest marc, el projecte ISACC TorDelta ofereix una oportunitat molt concreta per donar suport tècnic al desenvolupament de la Taula i començar a treballar. De fet, es tracta d'un petit finançament atorgat per el Ministeri d'Agricultura i Pesca, Alimentació y Medi Ambient a través de la Fundación Biodiversidad (de l'1 d'octubre 2017 al 01 de juny 2018) amb l'objectiu de crear un espai de debat per la millora de la gestió integrada del territori deltaic.

El projecte compta amb el suport dels Ajuntaments del Delta i del CEAB, que van remarcar la importància de posar-hi fil a l'agulla. De fet, la necessitat de començar a treballar la zona del Delta ja va ser una prioritat al projecte BeWater^{iv}, on els actors de tota la conca van indicar la necessitat de fer una planificació integrada per l'adaptació del Delta de la Tordera als impactes del canvi global, i una proposta de projecte LIFE+ que recull aquesta idea, però que no va prosperar.

L'ISACC TorDelta doncs, es part d'un camí mes llarg i ara tenim la possibilitat de fer el primer pas: la creació de l'espai deliberatiu com és la Taula de Treball sobre el Delta de la Tordera.

En concret, el projecte permetrà:

1. Sostenir la constitució de la taula de treball sobre el Delta de la Tordera amb els actors locals i responsables de polítiques.
2. Conscienciar, capacitar i transferir informació científica rellevant i recopilar coneixements locals.
3. Realitzar tallers específics per detectar reptes, generar propostes i col·laborar en el co-disseny d'estratègies d'adaptació.
4. Millorar la governança per la conservació de l'àrea deltaica que inclou la zona natural protegida Riu i Estanys de Tordera.

El projecte vol contribuir a crear les condicions necessàries per a la implementació d'estratègies d'adaptació al Delta i generar una visió compartida del futur que volem construir. Per tal que els resultats del projecte puguin fomentar l'harmonització de les intervencions al territori i sumar forces davant els reptes del canvi climàtic, es formularan recomanacions dirigides als responsables de les polítiques i administracions competents.

Actualment estem en la fase primera del projecte, en que estem entrevistant els sectors de l'agricultura, el turisme, la indústria, les ONGs i la educació, així com el mon científic. En aquestes trobades es vol adquirir una visió històrica dels cavis al territori, recopilar informació rellevant que ja existeix, conèixer els actors i explorar conjuntament quins altres haurien de ser-hi i presentar les eines que ofereix el projecte.

Preguntes i respostes:

Quin paper té la recopilació de la informació que farà el projecte ISACC TorDelta respecte a l'estudi científic que elaborarà el CEAB-CSIC, tal com indica l'acta de la primera reunió de la Taula?

Per una banda, l'ISACC pot acollir tota informació desenvolupada per els actors que integren la Taula, com ara l'informe que desenvoluparà el CEAB, i ho farà amb la creació d'un arxiu a la web, accessible mitjançant un blog. El projecte vol recopilar informació de naturalesa diferent: son igualment importants les aportacions de caràcter científic, tècnic, polític, històric i coneixements personals d'experts o persones que viuen al Delta. Per un' altra banda, l'ISACC treballarà tota la informació obtinguda de manera que sigui útil per donar resposta a les preguntes mes importants que es planteja treballar a la taula. Es produiran informes mes curts i organitzats per eixos temàtics per tal de guiar els actors locals en la gestió de la informació.

Com podem fer front als resultats de la diagnosi? Com podem invertir en les solucions proposades si no hi ha un marc clar de planificació amb un pressupost assignat?

La diagnosi serveix per enfocar els problemes des de una perspectiva mes ample i integrada, això permet tenir en compte una visió multidisciplinari que normalment se'n escapa quan es fan les coses des de l'àmbit sectorial. Serà doncs una diagnosi nova, que evidencia les causes, els efectes, les perspectives econòmiques-socials i inclou els riscos vinculats al canvi climàtic de manera integrada. Aquesta informació vol tenir un format comprensible per tothom, explicant els conceptes sense utilitzar la terminologia específica de cada sector.

Aquesta diagnosi serveix com a base per el desenvolupament de propostes, les quals s'hauran de desenvolupar tècnicament i jurídicament, avaluar la seva viabilitat i transmetre als procediments ordinaris de planificació en el marc de les competències i responsabilitats de l'administració pública.

Per això es important distingir les fases del procés de planificació i el paper de aquest nou espai de deliberació: la constitució de la Taula sobre el delta de la Tordera complementa el recorregut ordinaris de gestió del territori amb l'objectiu de donar suport a la governança, fomentant uns acords socials que consoliden les mesures que es

Un projecte de:

Amb el suport de:

volen implementar.

Invertir en la innovació de la governança significa primerament invertir en la creació d'un espai de diàleg on es poden acordar els criteris de gestió i els principis expressats per una visió conjunta de "quin Delta volem". Aquesta part no requereix d'un alt pressupost i serveix únicament per mantenir el espai de treball amb una secretaria i un pla d'acció concret. Es com si fos una capsa i a dins li podem posar els temes, les prioritats i els processos de implementació que la Taula decideix i veu viable. Ara mateix, doncs, es necessita un compromís clar cap a la constitució de l'espai i el procés que s'engega, la voluntat d'aportar informació i col·laborar activament, però les inversions necessàries per realitzar obres i mesures de gestió concretes s'hauran de obtenir mitjançant finançament específic, ja sigui de pressupostos existents o de nous projectes específics.

Sobre que participarem? Normalment hi ha un pla o programa existent sobre el qual la gent opina i al qual es poden aportar esmenes. Costa d'imaginar un espai de participació que no tingui el treball tècnic ja fet, donat que la ciutadania en general no pot tenir aquests criteris tècnics al cap quan proposa solucions.

Com s'indicava avanç, innovació en la governança vol dir que la ciutadania hauria de tenir accés a tot el procés de presa de decisions, inclosos els principis de gestió als quals s'inspiren les solucions tècnicament desenvolupades. El marc teòric de la participació indica que hi ha diferents nivells: 1) informació, 2) consulta i 3) participació activa. La diferència es troba en el nivell d'incorporació de la opinió de la ciutadania: 1) no s'espera cap resposta, 2) es demana una opinió sobre una sèrie de propostes o alternatives tècniques, 3) es desenvolupa un procés de co-producció de la política de gestió.

La situació més comuna avui és que la ciutadania té dret a elaborar al·legacions per un període de 6 mesos a projectes que poden tenir un impacte ambiental. Tanmateix, actualment, les directives europees com la Directiva marc de l'Aigua (EC/2000/60) i altres marcs normatius, com ara la Gestió Integrada de Zones Costaneres, obliguen els estats a incloure la participació activa en la seva implementació local. L'objectiu d'aquest requeriment es introduir un enfoc multidisciplinari al desenvolupament de les polítiques de gestió del territori i dels recursos naturals, fomentar l'apoderament de la ciutadania i una presa de consciència del seu paper, a més a més de fomentar que els processos de presa de decisions siguin més transparents, més accessibles i més democràtics.

La Taula de treball sobre el Delta de la Tordera podria ser un espai on fer camí cap a una transformació de les pràctiques de govern i elaborar un procés de participació activa en el ple sentit. L'ISACC vol posar els bases per aquest camí, desenvolupant una diagnosi participada de les problemàtiques i, basats en aquesta diagnosi, perfilar un horitzó comú (2017-2018). La participació doncs, en un primer moment serà sobre la mateixa diagnosi, i arribar a entendre com funciona el territori, com es que hem arribat aquí i quin es el paper que pot fer cadascú. Una segona fase (2018-2019, no inclòs a l'ISACC) podria treballar el desenvolupament de propostes; el dibuix i desenvolupament tècnic de les propostes per al Delta seria part d'aquesta fase del procés. La participació activa ajuda a fomentar una diversificació de les solucions i sovint s'arriba a la prioritització de mesures "toves" o sigui, acords de gestió i col·laboració entre actors del Delta que ara mateix estan competint per el mateix recurs o generen dinàmiques d'afectació negativa.

Tanmateix, s'haurà d'incloure la participació al seguiment de la aplicació de les mesures i la seva avaluació. Les lliçons apreses han de tornar a alimentar el cicle de presa de decisió, de manera que es poden incloure coneixements basats en la

experiència. Aquest enfoc de gestió es diu “gestió adaptativa” i es la referencia actualment vigent per el desenvolupament de les polítiques de gestió dels recursos naturals europees. Aquest enfoc permet també emmarcar les actuacions a curt, mig i llarg termini, sent el llarg termini el resultat de diferents cicles de planificació, implementació, aprenentatge i re-planificació.

Fa por obrir un espai de debat perquè de vegades això augmenta la conflictivitat, tothom te els seus interessos i veu solament el curt termini. Es justament aquesta la dinàmica que va degradar el territori.

La informació científica pot ajudar a emmarcar els perspectives de cadascú. De fet el projecte preveu que després de les entrevistes sectorials hi hagin seminaris que aporten informació científicotècnica per confrontar la percepció de la gent amb les dades reals i els coneixements que tenim de referencia. La creació de la taula, doncs, ofereix emprendre un camí d'aprenentatge mutu per tots els participants. De fet, el canvi climàtic ens planteja la necessitat de posar a disposició eines per incloure més complexitat, més informació i un horitzó temporal més ampli respecte a lo que estem acostumats a prendre en consideració. La Taula ofereix una clara oportunitat també per fer front al desconeixement dels riscos vinculats al canvi climàtic i ajudar a que es combinin accions individuals amb una estratègia col·lectiva com a societat.

Si construïm un òrgan participatiu com el que es proposa, podria transformar-se en un espai tancat que treball per defensar uns interessos front a altres. Com podem evitar això?

Hi ha molts exemples d'òrgans deliberatius com el que es proposa i no existeix cap solució màgica^v. Doncs, primerament lo mes important es la voluntat política de crear un espai obert a tothom, legitimat i amb objectius clars. A la Taula s'han aportat exemples, com ara el Consorci Miralpeix^{vi}, la taula del Ter^{vii} o la Comissió per al Sostenibilitat de les Terres de l'Ebre^{viii}. Una vegada obtingut el compromís polític, s'ha de dibuixar l'espai a nivell tècnic i prendre decisions sobre la seva manera de funcionar. Hi ha moltes opcions possibles i des de l'ISACC es oferim per aportar referències i suport expert.

Per exemple, per fer front a les dificultats de gestionar aportacions originades per un gran número de persones i mantenir un espai de treball adequat, es poden utilitzar tècniques de facilitació, dinamització i crear espais específics per els diferents nivells d'interacció. Hi ha moltes eines desenvolupades al respecte i s'haurà de trobar la formulació adequada al cas.

Referències:

ⁱ L'acta de la primera reunió es pot consultar al següent enllaç: <http://www.ajmalgrat.cat/actualitat/noticies/es-constitueix-la-aula-de-treball-de-la-tordera-amb-el-compromis-de-fer-un-estudi-previ-a-la-redaccio-dun-pla-dactuacio-integral-de-recuperacio-del-delta>

ⁱⁱ http://canviclimatic.gencat.cat/web/.content/home/actualitat/docs/resum_executiu_escacc.pdf

ⁱⁱⁱ <http://www.diba.cat/web/alcaldespelclima>

^{iv} Un projecte Europeu “BeWater: una societat que s'adapta al canvi global” <http://www.bewaterproject.eu/> on es va desenvolupar un pla d'adaptació per la conca de la Tordera.

^v <http://governobert.gencat.cat/ca/participacio-ciudadana/difusio-i-recerca/guies-breus-de-participacio-ciudadana/>

^{vi} <http://www.collsmiralpeix.cat/>

^{vii} <http://www.ccma.cat/324/la-aula-del-ter-tanca-un-acord-historic-perque-al-2028-el-transvasament-a-barcelona-no-superi-el-30-del-cabal-del-riu/noticia/2799741/>

^{viii} <http://www.aguaita.cat/noticia/8836/govern/convoca/comissio/sostenibilitat/abordar/mesures/contra/regressio/delta>

Un projecte de:

Amb el suport de:

